

SE MEG

OPPSTARTSVEILEDEREN

for barn som starter på småbarnsavdeling/-base

TRONDHEIM KOMMUNE

Innledning

Dette dokument viser ulike stadier i en oppstartprosess hvor et barn, foreldre /omsorgspersoner og barnehage skal bli kjent og trygg på hverandre. I dokumentet beskrives det hvordan barnehagen kan gå fram for å sikre at denne prosessen blir så optimal som mulig.

Målsetting med denne prosedyrebeskrivelsen er å kvalitetssikre barns tilbud i barnehage i oppstartsfasen.

Målgruppe for dokumentet: Private og kommunale barnehager i Trondheim kommune.

Oppstartsprosedyren kan deles i tre faser:

Fase 1) Denne fasen omfatter første kontakt/besøk i barnehage. Her beskrives hvilken informasjon som bør innhentes og hvilken informasjon som bør gis. Det er viktig at vedlegg fra oppvekstkontoret kommer raskt etter at foreldrene har svart ja. Den første kontakten kan med fordel skje i juni måned før både barnehage og familie tar ferie.

Fase 2) Denne fasen omfatter en samtale i forbindelse med barnets første dager i barnehagen. Da vil vanligvis en av foreldrene være til stede sammen med barnet. Dette letter overgangen til ny arena. Hvor lenge barnet trenger en av foreldrene for å kjenne seg trygg, varierer fra barn til barn. I denne fasen er det naturlig å stille spørsmål om barnets egenart og om hvilke erfaringer barnet evt. har i forbindelse med flytting, avskjeder, lengre fravær eller andre spesielle hendelser. Det er også naturlig å spørre om barnet har særskilte behov evt. behov for spesiell tilrettelegging. Det er et mål at alle barn skal ha en god mulighet for trygg og sikker ivaretagelse ved oppstart i barnehage.

Fase 3) I denne fasen gjennomføres en noe mer utdypende foreldresamtale, 2-8 uker etter at barnet startet i barnehagen. Både foreldre og personal har nå erfaringer om barnets atferd, trivsel og fungering. Dessuten er det viktig å diskutere hvordan foreldre og personal sammen kan lette avskjeder som noen barn kan slite med i lange perioder. Erfaringene bør deles, utdypes og vurderes i en samtale. Det er viktig å utvikle en felles forståelse om barnets behov, tilpasning og fungering og videre sikre godt samarbeid rundt barnet.

Oppstartsprosedyren er en fellesbetegnelse for hva som skjer i de tre fasene. Dette kan i praksis dreie seg om tre samtaler. Det som er felles for samtalerne er tema som skal/bør berøres. Det er imidlertid helt individuelt hvor lang tid som trengs for å komme innom de ulike tema. Noen foreldre utdypes og gir store mengder informasjon i løpet av en samtale, mens det for andre kan være nødvendig å benytte god tid og flere samtaler for å komme gjennom de ulike tema. For å ivareta de individuelle forskjellene benyttes oppstartsprosedyren som en felles betegnelse på hele prosessen. I mange tilfeller vil samtalen i fase 3 falle sammen med den tradisjonelle foreldresamtalen som pleier å finne sted i ca. oktober måned.

I noen tilfeller vil det være behov for å videreføre samtaler rundt enkelte barn. Dette vil

føye seg inn i annet oppfølgingsarbeid som skjer rundt barn i barnehager. Regulære kontakter mellom foreldre/foresatte og barnehagepersonell skjer gjennom daglige naturlige treff i bringe- og hentesituasjoner.

Rutiner for foreldresamtaler etter oppstart er følgende:

Foreldresamtale vår-halvår: Innholdet i denne samtalen dreier seg om barnet i barnehagen og utviklingen i det første halvåret. Dessuten bør en ha fokus på de aktuelle tema i forrige samtale som det er naturlig å følge opp.

Foreldresamtale høst: Innholdet i denne samtalen dreier seg om barnet i barnehagen og utviklingen siden vår-samtalen. Det er fortsatt viktig å ha noen spørsmål angående psykisk helse. Familiesituasjoner kan endre seg over kort tid.

Foreldresamtale vår: Som forrige samtale. Det er fortsatt viktig å ha noen spørsmål angående psykisk helse da familiesituasjoner kan endre seg over kort tid. Ved overgang fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling gis informasjon om rutiner og informasjonsutveksling ved samtale om våren.

Arbeidsprosessen som har ført til denne veilederen startet med at barnehagene i Trondheim ble anmodet om å sende inn sine utkast til førstegangssamtaler. En arbeidsgruppe bestående av styрere, pedagogiske ledere og en barnepsykolog har bearbeidet innsendt materiale fra 26 ulike barnehager. Spørsmålene som anbefales benyttet i fase 1, 2 og 3 er hentet herfra og prosedyrene som foreslås er basert på ”de gode erfaringene” fra barnehagene. Arbeidet med denne veilederen er et ledd i Trondheim kommunes deltakelse i Modellkommuneprosjektet.

Bakgrunn og generell målsetting

For å gi et godt tilbud til alle barn som får plass i barnehage er det nødvendig at en sikrer at barnehagens personale får tilstrekkelig informasjon om barnet og familien. Noen barn er mer sårbare enn andre. De tåler f. eks. lite endringer i daglige rutiner og det som for noen barn betraktes som vanlige situasjoner kan for andre oppfattes som store utfordringer. Skifte av personale kan representere stort stress hos noen barn. Noen barn lever i familiesituasjoner som er preget av stress, uro og manglende forutsigbarhet. Årsakene til dette kan være mange. Vanskelige familieforhold, rus og psykiske vansker, alvorlig sykdom i familie, dødsfall m.m. er kjente risikofaktorer som kan påvirke små barn i utvikling på en negativ måte. Andre risikofaktorer kan være knyttet til barnet, f. eks. for tidlig fødsel, kroniske sykdommer, redusert immunsystem, medfødt funksjonsnedsettelse osv. For at barnehagen skal kunne bidra og optimalisere tilbudet i barnehagen er det viktig at personalet som har ansvar for barnet kjenner til risikofaktorene. På den andre siden vet vi også at spesifikke tiltak som settes inn på tidlig tidspunkt, kan bidra til å forebygge, redusere og forminske vansker i et lengre tidsperspektiv for utsatte barn. Det er dette som er barnehagens anliggende: å forsøke å bidra til å styrke og støtte og dessuten forebygge vansker hos alle barn som barnehagen har ansvar for. I dette arbeidet er det avgjørende at en får etablert et trygt og tillitsfullt samarbeid med barnets foreldre så tidlig som mulig.

Å ivareta foreldres behov for skjerming, taushetsplikt m.m. er en selvfølge. På samme tid må en også arbeide for en optimal åpenhet vedrørende risikofaktorer og sette inn tiltak som kan hjelpe både barn og familie på lengre sikt. Gjennom å stille både direkte, men også åpne spørsmål, håper en å lykkes med å få kjennskap til ulike risikofaktorer knyttet til barns livssituasjon. Det er viktig at foreldre f.eks. underretter barnehagen på et tidlig tidspunkt om evt. endringer i familiesituasjonen. Det kan gjelde: svangerskap, sykdom, dødsfall, samlivsbrudd m.m., men også om et kjæledyr dør.

Ulike endringer i familiesituasjonen kan gjøre barn usikre og sårbare for en lengre eller kortere periode. En forståelsesfull voksen i barnehagen kan være av uvurderlig verdi for et barn i en vond og vanskelig tid. Barnehagen kan for et barn være et fast holdepunkt i en ellers utrygg tid. Det er derfor viktig at barnehagen får informasjon om slike endringer i barnas liv slik at personalet kan ha et spesielt fokus på støttende funksjoner hos barnet i denne fasen. Som et ledd i modellkommuneforsøket er det et mål at barnehagene utarbeider rutiner og handlingsplaner for å ivareta barn som opplever perioder i livet sitt der de trenger ekstra tid, støtte, forståelse, hjelp, struktur og forutsigbarhet.

Tilknytning har lenge vært et sentralt fokus for barnehager i Trondheim. Et viktig og gjennomgående poeng når små barn starter opp i barnehage er at barnet får færrest mulig voksne å forholde seg til. Dvs. at de møter først og fremst en til to faste personer som hjelper og trygger dem den første tiden. Barnehager har ulike systemer med hensyn til praktisering av kontaktpersoner.

Målsettingen med å lage prosedyrer for oppstartsamtalen er å sikre at en får tilstrekkelig informasjon om alle barn. Slik vil barnehagens personale bli i stand til å hjelpe og støtte barn som er spesielt sårbare og som har behov for litt, eller betydelig, med ekstra omsorg og tilrettelegging i forbindelse med oppstart i barnehage. Å starte med tidlige tiltak (tidlig intervensjon) overfor barn som en er bekymret for, er anbefalt i nasjonale føringer for god ressursanvendelse overfor barn i risiko. Barnehagen sammen med foreldre/foresatte har en

unik anledning til å snu en uheldig utvikling/fungering hos et lite barn og etablere god og hensiktsmessig atferd dersom en starter slikt samarbeid i en tidlig utviklingsperiode.

Andre hjelpemidler for å sikre fokus på barns velvære og fungering

Det er utviklet ulike hjelpereidkaper som kan benyttes i barnehagene. Bare noen eksempler nevnes her:

- ASQ-SE skjema (med samtykke) for 1- åringer
- 1-års TI-skjema (Rostad) i forbindelse med oppstart i barnehage
- TI- Kvello
- Alle med-skjema
- Marte Meo
- ICDP veiledningsprogram for foreldre og andre omsorgsgivere
- Ulike informasjonsbrosjyrer etc.
- Røde flagg (ved bekymring for sosiale og kommunikative vansker)

Gjennomføring

Den enkelte barnehage og gruppe må finne sin måte å tilpasse bruk av skjema, samtaler osv innenfor sine rammer. Kvalitetssikringen ligger i å etablere gode og tillitsfulle samtaler med barnets foreldre/foresatte. En må legge vekt på å få fram det som er positivt og det som gir grunn for glede og begeistring hos det enkelte barnet. Samtidig må en også sette ord på det som gir grunn for bekymringer og mistanker med hensyn til problematiske symptomer og væremåter hos et barn.

Foreldresamtalene i forbindelse med oppstart strekker seg over perioden fra første kontakt til en utdypende samtale i løpet av 2-8 uker etter oppstartsdato. Det vil være individuelle forskjeller fra familie til familie med hensyn til informasjon som de vil gi spontant, og hvor mye informasjon de vil gi når de får direkte spørsmål.

Det er viktig at en i samtalene benevner barnet med sitt navn. Det er videre viktig å ha et positivt fokus, få fram barnets beste fungering under samtalen. Dette betyr ikke at man skal unnlate å sette ord på hva man lurer på, evt. er bekymret for. Foreldrene/foresatte har kunnskap om barnet og barnets personlige historie. Dette kan gi barnehagen relevant informasjon slik at en lettere kan forstå og bli kjent med «hele barnet». Det er naturlig å starte med spørsmål vedrørende tiden før barnehagestart. Videre kommer en inn på andre tema, eller følger opp med spørsmål dersom foreldre selv spontant gir informasjon som vedrører barnets væremåter, belastninger, sårbarheter osv.

Gruppen ønsker å ta i bruk evalueringsskjema som gir mulighet for å registrere fornøydhets i forhold til hvordan oppstarten i barnehagen oppleves av foreldrene. Disse skjema sendes hjem noen dager i forvegen, sammen med dato og tidspunkt for samtale (fase 3). Foreldre oppfordres til å fylle ut skjema sammen og bringe det med tilbake til det oppsatte møtet. Her går en så gjennom det utfylte skjema sammen med pedagogisk leder (Det omtalte skjema er ”bakt inn” i selve prosedyren).

For å lette oversikten er det i dette dokumentet benyttet to ulike skrifttyper. Times New Roman når det gjelder orientering til personell. Comic Sans MS i spørreskjema som inngår i det ordinære samarbeidet med foreldre (f.eks. spørreskjema som leveres til heimen).

Det forutsettes at det gis veiledning til personalet i den enkelte barnehage før innføring av de beskrevne oppstartsprosedyrene.

Når barn flytter til ny barnehage sikrer avleverende enhet en god overgang til ny barnehage i samarbeid med foreldre.

Rutinebeskrivelser for oppstartprosessen (inndelt i 3 faser)

Fase 1

Pedagogisk leder får navn og adresse på nye barn (fra styrer) + eventuelle vedlegg

Velkomstbrev sendes til foreldre med:

Oppstartstidspunkt

Dato for felles foreldremøte (enten i juni eller ved oppstart etter ferien).

Alle barnehager har sine utarbeidede velkomst- og orienteringsbrev som de benytter.

Fase 2

Dato for individuell oppstartsamtale (fortrinnsvis før feriestart eller umiddelbart etter oppstart). Forslag til brev er vedlagt s 8.

Vedlegg: helseskjema, samtykkeskjema, barnehageskjema (praktisk info om barnet, utstyrliste).

Disse skjemaene kan også sendes ut i samme forsendelse som velkomstbrevet i fase 1.

Fase 3

Oppfølgingssamtale skjer 2-8 uker etter oppstart (og evt. ved den første ordinære foreldresamtalen)

Når barn starter midt i året følges tilsvarende prosedyrer.

Fase 1

De enkelte barnehager har sine etablerte prosedyrer for første kontakt med foreldre og barn. Disse benyttes.

Fase 2

I denne fasen skjer den samtalen som er ment å utdype ulike tema som innledningsvis kan ha blitt nevnt, eller berørt. Videre skal en trygg form for kontakt mellom foreldre og personal som er ansvarlig for barnet i avdelingen, etableres og evt. videreutvikles. Vedlagt følger et forslag til invitasjonsbrev og spørsmål som er ment til å bidra til å få informasjon og gi en god samtale om barnet og dets behov. Spørreskjemaene er utformet slik at informasjonen kan dokumenteres i løpet av samtalen. Videre er det også tenkt at når en under møtet blir enige om at en vil ha et spesielt fokus fremover, jobbe med spesielle ting, evt. henvise til andre instanser osv, skal dette dokumenteres på den siste siden. Både foreldre og ansvarlig fagperson fra barnehagen skriver under og foreldre får en kopi av det man er blitt enige om. Dersom alt er helt ok og alle er enig om at barnet har det fint og fungerer godt skal dette også dokumenteres og samme prosedyre benyttes.

Forslag til invitasjonsbrev

Velkommen til den aller første samtalen i barnehagen

Til foresatte av _____

Vi ønsker å invitere dere til en førstegangssamtale her i barnehagen. Vi vil gjerne bli bedre kjent med dere som familie. Dere får mulighet til å stille spørsmål, og vi kan avklare forventninger til hverandre. Vi ønsker at dere begge kan delta på samtalen hvis dere har mulighet.

Dato: _____

Kl. _____

I løpet av samtalen vil vi komme innom følgende tema, og vi ønsker at dere gjør dere noen tanker om disse på forhånd:

Hvordan sikre en best mulig oppstart i barnehagen?

Barnets familie (viktige personer for barnet)

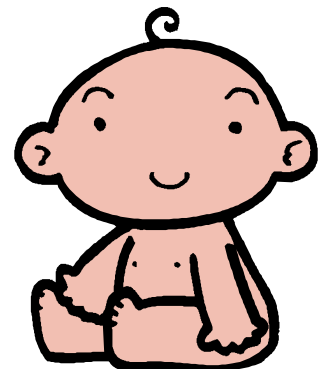
Den første tiden (svangerskap, spedbarnstid)

Barnets utvikling

Trygghet og tilknytning

Forventninger til barnehagen

Eventuelle ting å samarbeide om?

Hilsen _____

OPPSTARTSSAMTALE FOR NYTT BARN I BARNEHAGE
(fase 2 - gjennomføres av pedagogisk leder)

- Mål:** * Bli bedre kjent med barnet og familien.
* Dele erfaringer gjort under oppstarten.

Det er avgjørende for små barn at oppstarten i barnehagen blir best mulig for både barn, foreldre og ansatte.

Tidspunkt for samtale avtales med foreldrene i løpet av oppstartsperioden (senest de aller første dagene).

Dato for foreldresamtale..... Når begynte barnet:.....
Barnets navn:..... Fødselsdato:.....
Foresatte:.....
Søsken:.....
Hvem møtte til samtalen:.....

TIDLIG OMSORG

Har barnet hatt omsorg utenfor hjemmet tidligere?	
Hvis ja: Hvordan var tilvenningen der?	
Hvordan knyttet barnet seg til voksne der?	
Hvordan trivdes barnet der?	

FAMILIESITUASJONEN

Hvem regnes som nærmeste familie? Mor, far, søsken, besteforeldre, steforeldre /søsken?	
---	--

Er det noen som barnet er spesielt knyttet til utenom nærmeste familie?	
Spesielle forhold i hjemmet som vi i barnehagen bør kjenne til?	
Hvem bor barnet sammen med? Hvis aktuelt: Hvem har foreldreansvar /daglig omsorg? Hvem skal ha informasjon fra barnehagen?	
Hvordan er fordelingen av samværet hvis foreldrene ikke bor sammen? Hvem varslers barnehagen ved evt. endring?	

NÆRMERE OM BARNET - PRAKTISK TILRETTELEGGING

Kan du/dere beskrive barnet ditt/ deres? Eller: Hva tenker foreldre om barnet? Bruk 5 ord til å beskrive barnet! (adjektiv)	
SPISEVANER (bhg informerer om mat - tilbud om mat) Allergier? Noe spesielt barnet liker/ikke liker? Hvor mye bruker barnet å spise? Ønsker fra foreldre?	
SOVING/HVILING Sover barnet om dagen, evt. hvor lenge? Bruker barnet kosedyr, smokk, og lignende? Er barnet vant til å sove ute/inne? Ønsker fra bhg /foreldre i forhold til utstyr og klær i barnehagen?	
STELL/BLEIEBRUK Bruker barnet potte /do? Er barnet vant til faste rutiner? Ønsker fra foreldre?	

AKTIVITETER/VANER Aktiviteter som barnet liker/ikke liker? Evt. reaksjonsmåter? (se nærmere om å vise følelser)	
SPRÅKET Ord og uttrykk som barnet bruker? Hva forstår barnet, hvilke situasjoner kjenner barnet igjen? (gi eksempel)	
HELSE Tidligere sykdommer? Forhåndsregler i barnehagen? Fulgt vaksinasjonsprogram?	

EVENTUELLE VEDLEGG TIL BARNEHAGESØKNADEN

Skrevet av?	
Årsak:	

NÆRMERE OM BARNETS FØRSTE LEVEÅR

Hvordan har dere opplevd barnets utvikling? - motorisk - sosialt - ift. selvstendighet	
Hvordan har du/dere hatt det sammen med barnet? Spesielle hendelser rundt det å få barnet?	
Hvordan forløp svangerskapet? Hvordan forløp den første tiden etter fødselen?	
Fordeling av permisjon?	

Sykdom i småbarnsperioden? Evt. oppfølging av spesialist? Medisinering? Spesielle medisinske vansker nå? (Evt. se nærmere under <u>mat</u>)	
SAMARBEID MED HELSESTASJON Hvilken helsestasjon er dere tilknyttet? Har helsestasjonen jobbet med noe i forbindelse med barnet?	

BRINGING/HENTING (også i fase 3)

Hvordan opplever dere henting og bringing av barnet i barnehagen?	
Hvordan blir dere tatt imot av personalet om morgenen?	
Hva tenker dere i forhold til å gå i fra barnet i barnehagen? Hvem kommer til å hente barnet i barnehagen?	
Hvordan reagerer barnet ved adskillelse fra dere foreldre?	
Hvordan kan vi legge til rette for at avskjeden skal oppleves best mulig?	

AKTIVITET, LEK OG SAMSPILL, TRYGGHET OG FØLELSER

(også i fase 3)

Samspill med barnet - hvilke aktiviteter i hverdagen gjør foreldre sammen med barnet?	
Gir barnet tydelige signaler - er barnet "lett å lese"? Gir barnet uttrykk for egne behov? Hvilke følelser bruker/viser barnet i det daglige? (trist, glad, redd, flau, bekymret, etc.)	
Hvordan viser barnet at det er glad/fornøyd?	

<p>Hvordan reagerer barnet i trygge/utrygge situasjoner? Hvordan reagerer barnet på atskillelse fra foreldre? Er barnet vant til fremmede? Er barnet vant til å bli passet av andre voksne? (nettverk?) Hva gjør du/dere når barnet trenger trøst? - Er utrygg?</p>	
<p>Er det noe barnet er redd for eller annet det strever med?</p>	
<p>Er det noe du/dere føler at dere strever med?</p>	

SAMARBEID OG FORVENTNINGER

<p>Andre forhold som du/dere mener er viktige å informere om? (for eksempel: tradisjoner, kultur etc.)</p>	
<p>FORVENTNINGER Hva vil det være viktig for dere at barnehagen ivaretar? Hva vil være viktig i samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet?</p>	
<p>Hvor lange dager skal barnet ha?</p>	
<p>Hvordan har du / dere opplevd samtalen?</p>	

KONKLUSJON/OPPSUMMERING
Veien videre

Barnehagens underskrift

Foresattes underskrift

Denne siden fylles ut og kopieres til foreldrene

FASE 3

Invitasjon til oppfølgingssamtale/foreldresamtale i barnehagen sendes foreldrene.

Følgende tekst ”bakes inn” for å forberede dem på innholdet i samtalen:

Vi ønsker at denne samtalen skal ha fokus på barnets velvære og trivsel i barnehagen. Vi ønsker og at samtalen skal være med på å skape et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre/foresatte. Vi vil da få grunnlag for å kunne gi barnet den oppfølging evt. tilrettelegging som det trenger.

Vedlegg: Skjema for evaluering av oppstart i barnehage

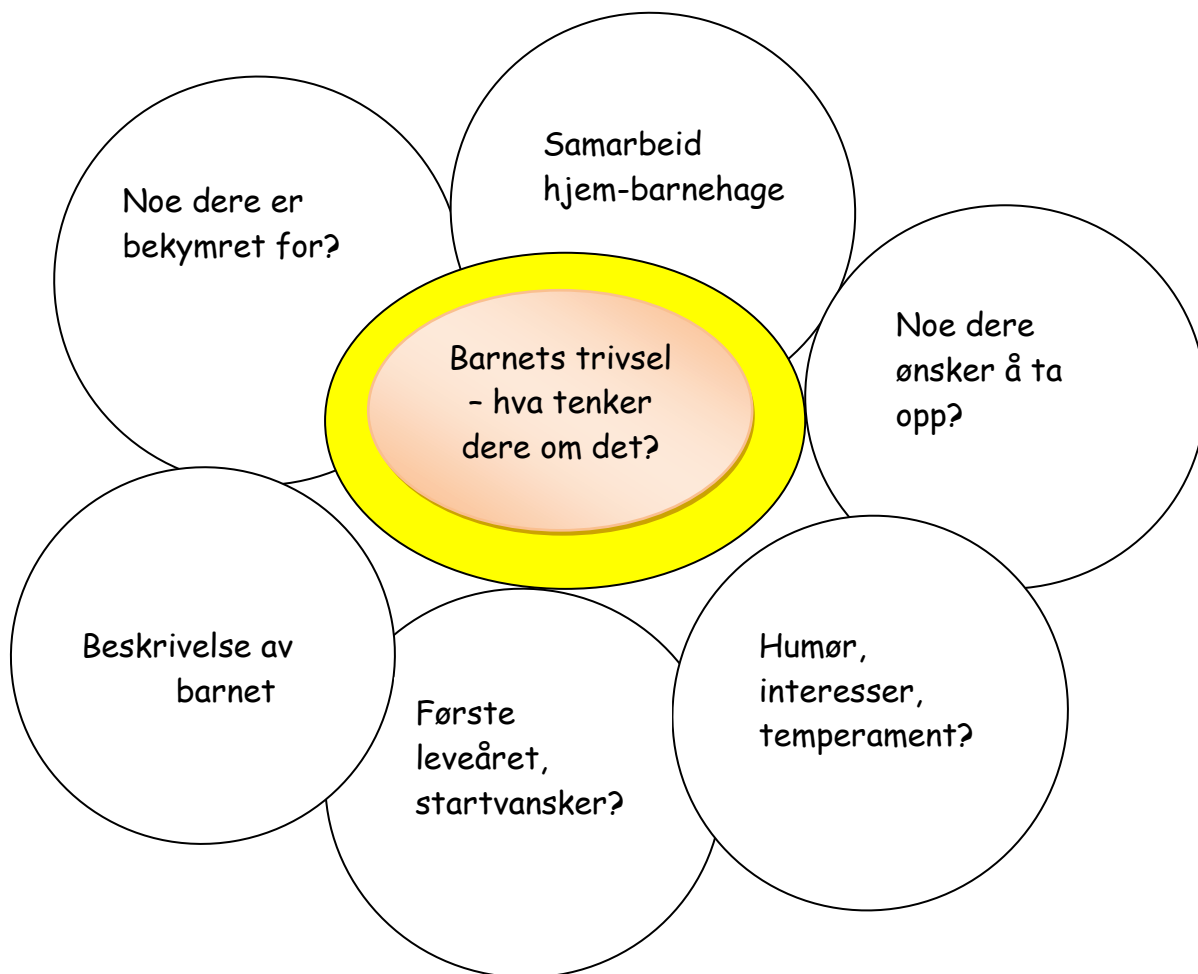
Veiledning til personalet:

Ved denne samtalen benyttes samme skjema som under fase 2. Spesielt viktig er dette dersom ikke alle spørsmålene ble besvart i denne fasen. Spørsmålene kan stilles på nytt om det er relevant for situasjonen. For eksempel kan en sjekke om situasjonen/forholdene er like eller om noe har forandret seg. Noen tema vil kanskje være spesielt viktige og disse bør få et nærmere fokus. Spørsmål for mer utdyping/oppfølging kan benyttes ved behov (s 21-25).

Les igjennom informasjonen gitt i fase 2 før møtet gjennomføres. (Ta eventuelt en prat med den som har hatt samtalen.)

Gi også rom for å gå gjennom evalueringsskjema utfylt av foreldre. Avtaler, videre planer osv. dokumenteres til slutt i oppsummeringen. Foreldre og barnehage skriver under. Kopi til foreldre.

Forslag til invitasjonsbrev følger på s 16.

TIL _____

Velkommen til foreldresamtale!

Tidspunkt:

EVALUERINGSKJEMA (fase 3)

Spørreskjema som leveres ut til foreldre et par dager før samtalen.

Foreldre / foresatte til.....

Inviteres til oppfølgingssamtaledag/..... kl.

På forhånd vil vi gjerne at du/dere tenker igjennom disse spørsmålene og svarer på dem. Skjemaet leveres inn senest samme dag som samtalen finner sted.

Hvordan har den første tida i barnehagen vært?	
Hvordan ble dere mottatt? Hvordan har det vært å få oversikt over personalgruppen?	
Hvilken kontakt har du/ dere fått med primærkontakten (hvis aktuelt)?	
Virker de voksne opptatt av barnet? Hvordan fungerer daglig bringing og henting?	
Får du/ dere tilstrekkelige tilbakemeldinger fra barnehagen? Hvis nei - hva savner du /dere?	
Trivsel og trygghet er viktig - hvordan oppleves dette i forhold til ditt barn? Gleder barnet seg til å komme i barnehagen om morgenen?	
Bli du/ dere hørt i forhold til behov ditt barn har?	
Hvordan fungerer rutiner rundt soving / spising / bleier?	
Fikk du tilstrekkelig informasjon før oppstart i barnehagen? Hvis nei - hva savnet du/ dere?	
Andre ting du/ dere ønsker å ta opp?	

FORELDRESAMTALE

DATO: _____ BARNETS NAVN: _____

NÆRMERE OM BARNETS FØRSTE LEVEÅR

(Dette er en kopi av skjemaet fra fase2. NB: Ikke still spørsmålene på nytt dersom de er besvart tidligere! Evt. spør om det er noe å tilføye som kan være av betydning for barnet nå!)

Hvordan har dere opplevd barnets utvikling? - motorisk - sosialt - selvstendighet	
Hvordan har du/dere hatt det sammen med barnet? Spesielle hendelser rundt det å få barnet?	
Hvordan forløp svangerskapet? Hvordan forløp den første tiden etter fødselen?	
Fordeling av permisjon?	
Sykdom i småbarnsperioden? Evt. oppfølging av spesialist? Medisinering? Spesielle medisinske vansker nå? (Evt. se nærmere under <u>mat</u>)	
SAMARBEID MED HELSESTASJON Hvilken helsestasjon er dere tilknyttet? Har helsestasjonen jobbet med noe i forbindelse med barnet?	

BRINGING/HENTING- fase 2 og 3 (benyttes dersom evalueringsskjema ikke er fylt ut)

Hvordan opplever dere henting og bringing av barnet i barnehagen?	
---	--

Hvordan blir dere tatt imot av personalet om morgenen?	
Hva tenker dere i forhold til å gå i fra barnet i barnehagen?	
Hvordan reagerer barnet ved adskillelse fra dere foreldre?	
Hvordan kan vi legge til rette for at avskjeden skal oppleves best mulig?	

AKTIVITET, LEK OG SAMSPILL, TRYGGHET OG FØLELSER (fase 2+3)

Har noe forandret seg etter at barnet startet i barnehagen på følgende områder? Dette skjema er særlig egnet til å oppdage endringer (+/-)

Samspill med barnet - hvilke aktiviteter i hverdagen gjør foreldre sammen med barnet?	
Gir barnet tydelige signaler - er barnet " lett å lese "? Gir barnet uttrykk for egne behov? Hvilke følelser bruker/viser barnet i det daglige? (trist, glad, redd, flau, bekymret, etc.)	
Hvordan viser barnet at det er glad/fornøyd? Hva liker barnet å leke med inne/ute i barnehagen?	
Hvordan reagerer barnet i trygge/utrygge situasjoner? Hvordan reagerer barnet på atskillelse fra foreldre? Er barnet vant til fremmede? Er barnet vant til å bli passet av andre voksne? (nettverk?) Hva gjør du/dere når barnet trenger trøst? - Er utrygg?	
Er det noe barnet er redd for eller annet det strever med?	
Er det noe du/dere føler at dere strever med?	

Dette utgjør oppfølgings samtalen / den første ordinære foreldresamtalen.

KONKLUSJON/OPPSUMMERING
Veien videre

Dato: _____

Barnehagens underskrift

Foresattes underskrift

Foreldre får kopi av denne side

VEDLEGG

Følgende spørsmål kan benyttes for oppfølging, evt. nærmere utdyping.

1. Er det noen forandringer i situasjonen for barnet eller familien siden forrige samtalen? Evt. hvilke?	
2. Hva med situasjonen vedrørende: Mating, soving, gråting, kontakt med barnet (øyekontakt, kroppskontakt – bæring/ikke bæring etc.)	
3. Er det noe ved utviklingen til barnet ditt som uroer deg?	
4. Fortell om milepælene i barnets utvikling, som når det lærte å sitte, krabbe, gå, smile og snakke.	
5. Forekommer det arvelig hørselshemming eller døvhet i familien til en av foreldrene?	
6. Velg 5 adjektiv som beskriver barnets personlighet. Hva er det ved henne/han som gjør at du/dere har valgt akkurat disse ordene? Fortell gjerne om en spesiell hendelse som kan illustrere hva du/dere mener med hvert av ordene du/dere har valgt.	
7. Er det noe ved barnets væremåte du/dere synes er vanskelig å takle? (sinne, tristhet, raseri m.m.) Hvor ofte inntreffer dette? – hva føler du/dere når barnet reagerer på denne måten? – hva pleier du/dere å gjøre?	
8. Bruker barnet gester eller ord for å uttrykke hvordan det har det? For eksempel viser det deg/dere når det er sultent, har det vondt eller er trøtt?	

SOSIAL OG KOMMUNIKATIV ATFERD

Her er noen holdepunkter som kan være til støtte og hjelp i samtalene med foreldre/foresatte. Spørsmålene er særlig relevante for tilknytningsatferd blant barn 12-24 mnd.

9. Ser barnet på deg/dere når du/dere snakker til han/henne?	
10. Virker barnet skeptisk eller svært tillitsfull overfor fremmede?	
11. Når du/dere drar, blir barnet da opprørt og gråter?	
12. Ler eller smiler barnet når du/dere leker med det?	

13. Hilser eller sier barnet hei til voksne det kjenner?	
14. Liker barnet og sitte på fanget å få klemmer og kos?	
15. Gråter, skriker eller har barnet raserianfall i lange perioder? Hva gjør du/dere for å trøste henne/han? Roer barnet seg da?	
16. Er barnet interessert i ting rundt seg som mennesker, leker og mat?	
17. Forsikrer barnet seg om at du er i nærheten når det utforsker nye steder, slik som en park eller huset til en venn?	
18. Liker barnet å være i nærheten av andre barn?	

LEKEN HJEMME

19. Liker barnet helst å leke ute eller inne?	
20. Hvilke aktiviteter foretrekker barnet?	
21. Er det noe spesielt barnet er redd for i lek/aktivitet? Vet du hvorfor?	
22. Hvem er barnet mest sammen med?	

MÅLTID (Spesielle matvaner, mengde, ikke liker/likes godt)

23. Hva liker barnet og spise, og hvilke rutiner har dere rundt måltidet?	
24. Hvor ofte har dere måltid?	
25. Er barnet introdusert for frukt, grovt brød?	
26. Hva og hvor ofte drikker barnet? Kopp? / Flaske? / Pupp?	
27. TANNHELSE: Pusse tenner, fluor, bruk av smokk – flaske, eventuelle arvelige sykdommer som påvirker tannhelsen.	

SPØRSMÅL TIL FLERSPRÅKLIGE FORELDRE

NB! Avklar behov for tolk i god tid før samtalen, hvis du er usikker, heller bestill tolk for din egen del.

Barnets navn: _____

Fødselsdato: _____ **Født i:** _____

Behov for tolk videre? Ja Nei

Språk/dialekt: _____

Mors navn: _____ **Fars navn:** _____

Nasjonalitet: _____ **Nasjonalitet:** _____

Dato for samtale: _____

Til stede: _____

SPRÅK

1. Mors morsmål/dialekt			
2. Fars morsmål/dialekt			
3. Er dette/disse et skriftspråk?			
4. Hvilket språk benytter familien i kommunikasjon med barnet?			
Mor	Morsmål	Norsk	Annet:
Far	Morsmål	Norsk	Annet:
Søsken	Morsmål	Norsk	Annet:
Annen familie	Morsmål	Norsk	Annet:
5. Hvilket språk benytter barnet i kommunikasjon med...?			
Mor	Morsmål	Norsk	Annet:
Far	Morsmål	Norsk	Annet:
Søsken	Morsmål	Norsk	Annet:
Annen familie	Morsmål	Norsk	Annet:
Venner	Morsmål	Norsk	Annet:

6. Hva heter følgende ord på deres morsmål?			
Velkommen!		Ja/Nei.	
God dag/Hei!		Jeg vil ikke.	
Adjø/ Ha det!		Mamma	
Hva heter du?		Pappa	
Jeg heter		Jeg må på do.	
Jeg liker deg.		Jeg har tissa.	
Jeg er sulten.		Jeg har bæsja.	
Jeg er tørst.		1,2,3,4,5	
Er du trøtt?		Er du lei deg?	
7. I hvilken alder ble barnet kjent med det norske språket?			
8.A I hvilke sammenhenger bruker barnet norsk?			
8.B Hvilket språk opplever du/dere at barnet bruker mest?			
9. Hvordan vurderer du/dere morsmålskompetansen i forhold til barn på samme alder?			
10. Hvordan opplever du/dere barnets norske språk?			
11. Har barnet venner som snakker morsmålet?			
12. Har barnet venner som snakker norsk?			
13. Er det en enkel barnesang vi kan lære på barnets morsmål?			

FØR OG NÅ

<p>14. Fortell litt om familiens bakgrunn ut fra disse støttepunktene:</p> <ul style="list-style-type: none">- Historien før ankomst til Norge (oppvekst – lekemiljø, bosituasjon, familie, venner, andre hendelser i hjemmet, evt. belastninger, traumatiske opplevelser for barnet – NB! Ikke alle har opplevd det!)- Flytting / flukthistorie (flyttinger, lengde på ulike opphold, hvor, evt. tid i asylmottak)- Har barnet hatt opphold i opprinnelseslandet? I så fall, hvor lenge?- Nåværende situasjon (status, bolig, arbeid). Er det noe som du/dere synes er vanskelig med tanke på ting/situasjoner rundt deg?	
--	--

KULTUR OG RELIGION

<p>15. Har dere spesielle forholdsregler i forhold til religion, kultur eller tradisjoner?</p>	
<p>16. Hvilke merkedager feires i familien? Ønsker dere at disse skal markeres i barnehagen, eventuelt hvordan? Er det noe dere eventuelt kan bidra med?</p>	
<p>17. Er det andre hensyn vi må ta / annet vi bør vite? Ift. Mat eller klær</p>	
<p>18. Er det noen aktiviteter i barnehagen som barnet ikke skal delta i?</p>	

OPPSUMMERING OG VEIEN VIDERE

Sted/dato:

Sign. ansvarlig for samtalen

Kopi av denne siden til foreldrene

Andre temaer som kan være nyttige å ta opp med flerspråklige familier:

- Ernæring i Norge vs. hjemlandet
- Vanlige former for negativ atferd mellom barn som man jobber med å redusere i barnehagen
- Prosedyrer i ulike situasjoner som kan oppstå, f.eks. småskader, kontakt med lege osv.
- Utelek og turer i norske barnehager, klær etter vær
- Merkedager i Norge som feires i barnehagen
- Rutiner ved smittsomme sykdommer
- Når er barnehagen stengt (ift. ferier, planleggingsdager)
- Barnehagens samarbeidsorganer: Brukerråd, FAU etc
- Barnebursdager, hvordan feires de?
- Dugnader, foreldrekafeer, foreldremøter, foreldresamtaler
- Informasjon om kjønnslemlestelse for folk fra land der dette kan være aktuelt, se kommunens egne rutiner

Til refleksjon for personalet etter samtalen:

- Er det noe ved familiens totalsituasjon som du tror kan virke belastende for barnet?
- Hva vet du om barnets morsmål?
- Hvordan brukes språkene hjemme? Blander foreldrene språkene? Er det behov for veiledning i forhold til bruk av de ulike språkene hjemme?
- Hvordan skal foreldresamarbeidet tilrettelegges videre?
- Trenger du mer informasjon om landet, kulturen, religionen?
- Må det tilrettelegges spesielt med tanke på religion, kultur?
- På hvilken måte skal barnehagen tilrettelegge for språkaktiviteter videre?

UTSTYRSLISTE (deles ut ved oppstart)

Du må ha med:

- Egen frokost dersom barnet ikke har spist hjemme - for øvrig får barn all mat / drikke i noen barnehager, i andre må de bringe med all mat.
- Bleier
- Solkrem / kuldekrem
- Innesko
- Hvis barnet skal sove i vogn: Seler, pose, regntrekk, myggnett.
- Ved behov: koseklut, smokke, kosedyr og lignende.
- Klær for all slags vær
- Strømpebukse eller stillongs
- Ullsokker
- Ullbukse eller fleecebukse
- Ullgenser eller fleecegenser
- Gummistøvler
- Sko til riktig sesong. Vintersko / sommersko
- Vinterdress eller overtrekksdress til sommer
- Regnbukse, regnjakke
- Skjerf eller hals
- Luer (tilpasset årstid). Solhatt på varme dager
- 2 par votter

I barnas skiftetøysekk bør det være:

- Strømpebukser eller stillongs
- Sokker
- T- skjorte / trøye / body
- Underbukse / truser
- Bukser
- Gensere